

# กฎหมายอาญา

## มาตรา 107 – 208

( บรรยายครั้งที่ 1 )

อ.นวัฒน์ กลิ่นรัตน์  
14 มิถุนายน 2567

## วิเคราะห์ข้อสอบเนฯ ย้อนหลัง 6 ปี

สมัย 71 ม.23, 56, 58 และ 93

สมัย 72 ม.4 วรรคแรก ม.86 ม. 8 วรรคแรก วรรคสอง

สมัย 73 ม.4, 5 วรรคสอง, 138 ว.2, 140 ว.3, 142 (เอาไปเสียซึ่งทรัพย์ที่เจ้าพนักงานยึดไว้) และ 184 (เอาไปเสียซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำผิด)

สมัย 74 ม.190 วรรคแรก ช่วยด้วยประการใดให้ผู้หลบหนีจากการคุมขัง ม.192 ให้ที่พัก ไม่ผิดม.144 และไม่ผิดม.149

สมัย 75 ม.1(16) ม.158 (จงง.เอาไปเสียซึ่งทรัพย์ที่ตนมีหน้าที่ต้องรักษา)  
ม.147 ม.200 ม.157 ม.162 (1) ม.4

สมัย 76 ม 136, ม.184, ม.142

## สมัย 76 ปี 66

- (1) แน่จริงมีงตอดเสื่อมาต่อกับกุเลยถ้อยคำดังกล่าวเป็นการกล่าวทำทนายให้ตำรวจออกมาต่อสู้อย่างเป็นเพียงคำกล่าวที่ไม่สุภาพและไม่สมควรยังไม่ถึงขั้นที่พอจะให้เข้าใจว่ามีความมุ่งหมายที่จะด่าดูถูกเหยียดหยามหรือสบประมาทแต่อย่างใด ไม่เป็นความผิดฐานดูหมิ่น ตาม 136 (ฎ. 4327/2540)
- (2) ส่วนถ้อยคำที่ว่าพวกมึงเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจรังแกประชาชนแจ้งจับกุเป็นคำกล่าวที่ดูถูกเหยียดหยามหรือสบประมาทแล้ว เป็นความผิด (ฎ.10674/2553)
- (3) เอาเครื่องบันทึกวีดีโอกล้องวงจรปิดจากตำรวจที่ยึดไว้วิ่งหลบหนีไปเพื่อช่วยเพื่อนไม่ให้ตำรวจมีพยานหลักฐานในขณะเกิดเหตุการณ์ เป็นการเอาไปเสียซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิดตามมาตรา 184
- (4) และเป็นการเอาไปเสียซึ่งทรัพย์สินทางเจ้าพนักงานได้ยึดเพื่อเป็นพยานหลักฐานเป็นความผิดตามมาตรา 142

## ข้อสอบแนวฯ สมัย 71 ม.23, 56, 58 และ 93

ในคดีแรกพิพากษาให้จำคุก 6 เดือน แต่ให้รอกการลงโทษจำคุกไว้ 2 ปี ถือว่าไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน ศาลในคดีหลังจึงพิพากษาให้ลงโทษกักขัง 3 เดือน แทนโทษจำคุกได้ (มาตรา 23)

ในคดีแรกรอกการลงโทษจำคุกไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 แต่ศาลในคดีหลังพิพากษาให้ลงโทษกักขัง 3 เดือน แทนโทษจำคุก ย่อมถือไม่ได้ว่าถูกลงโทษจำคุก จึงนำโทษจำคุกที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษจากขังในคดีหลังตาม มาตรา 58 ไม่ได้

ศาลในคดีแรกพิพากษาให้รอกการลงโทษจำคุกและศาลในคดีหลังมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก ศาลในคดีหลังจึงไม่อาจเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งได้ (มาตรา 93)

สมัย 72 มาตรา 4 วรรคแรก มาตรา 8 วรรคแรก วรรคสอง

ร่วมวางแผนการปล้นทรัพย์ที่บ้านซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอท่าบ่อจังหวัด

หนองคายแต่ไม่ได้ไปร่วมในการปล้นทรัพย์ในลาวด้วยจึงไม่เป็นตัวการในความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 340 ประกอบมาตรา 83

แต่การใช้บ้านของตนเป็นสถานที่วางแผนในการปล้นทรัพย์และจัดเตรียมเรือไว้ให้พวกใช้ข้ามแม่น้ำโขงไปปล้นเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่พวกในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ก่อนมีการกระทำความผิดเมื่อพวกมีการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ จึงมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 ประกอบมาตรา 86

ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา 4 วรรคแรก

คนไทยร่วมกับพวกกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์คนต่างด้าวนอก  
ราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 340 ประกอบมาตรา 83  
ซึ่งเป็น**ความผิดตั้งระบุไว้ในมาตรา 8 วรรคสอง (9)** เมื่อผู้เสียหายได้ร้อง  
ทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรทำบ่อให้ดำเนินคดีอันถือได้ว่า  
ร้องขอให้ลงโทษในราชอาณาจักรตามมาตรา 8 วรรคแรก ( ก ) ต้องรับโทษ  
ในราชอาณาจักร

คนต่างด้าวกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์คนต่างด้าวนอก  
ราชอาณาจักร **แม้จะได้ร่วมกระทำความผิดกับคนไทย**ตามมาตรา 340  
ประกอบมาตรา 83 แต่เมื่อผู้เสียหายมิได้เป็นคนไทยไม่เข้าเงื่อนไขที่จะ  
ขอให้ลงโทษในราชอาณาจักรได้ตามมาตรา 8 วรรคแรก (ข) จึงลงโทษใน  
ราชอาณาจักรไม่ได้

สมัย 73 ม.4, 5 วรรคสอง, 138 ว.2, 140 ว.3 และ 184

ตระเตรียมการฆ่าผู้อื่นนอกราชอาณาจักร แต่การตระเตรียมการ  
ฆ่าผู้อื่นมิได้มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด จึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับ  
โทษฐานฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนในราชอาณาจักรตาม  
ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 5 วรรค 2

การที่ตำรวจกำลังเดินเข้าไปหารถเพื่อทำการตรวจค้นตาม  
กฎหมายแต่ขับรถพุ่งไปทางรถตราโล่ตำรวจเพื่อฝาด่านตรวจจนตำรวจ  
ต้องกระโดดหลบยอมเป็นการต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการ  
ตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายตาม มาตรา 138 วรรคสอง

แม้ขณะเกิดเหตุอาวุธปืนถูกซุกซ่อนอยู่ใต้ที่นั่งด้านหน้าข้างคนขับโดยไม่ได้พกติดตัว  
ในลักษณะพร้อมหยิบฉวยได้ทันทีก็ตาม แต่เป็นอาวุธที่มีกระสุนปืนบรรจุอยู่ในรัง  
เพลิงพร้อมใช้งานได้ทันทีซึ่งมีโอกาสนำมาใช้ได้ตลอดเวลาหากต้องการใช้  
นับเป็นอันตรายต่อเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่จึงมีความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้า  
พนักงานในการปฏิบัติตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายและโดยมีอาวุธปืนตาม  
มาตรา 138 วรรคสอง ประกอบมาตรา 140 วรรคสาม (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่  
692/2561)

ส่วนการที่คว่ำปืนจากตำรวจ แล้วโยนลงแม่น้ำข้างทางเป็นการทำลาย  
ทรัพย์สินเจ้าพนักงานได้ยึดไว้เพื่อเป็นพยานหลักฐานแล้วเป็นความผิดตามมาตรา 142  
แต่กระทำไปเพื่อมิให้ตนเองต้องรับโทษ มิได้กระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นมิใคร่ต้องรับ  
โทษจึงไม่มีความผิดตามมาตรา 184 ดังนั้นจึงต้องรับโทษสำหรับความผิดข้างต้นใน  
ราชอาณาจักรตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง



## สมัย 74

สามีถูกจับ ภริยาจ้างตำรวจจราจร 50,000 บาท ให้เอาข้าวกล่องที่แอบซุก  
กุญแจไปให้สามี ตำรวจเอาไปให้ สามีหนีมาแอบอยู่บ้านภริยา

ถามว่าสามี ภริยา และตำรวจผิดอะไร

## สมัย 74

1. สามีเป็นความผิดฐานเป็นผู้หลบหนีจากที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 190 วรรคแรก
2. ภริยาเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนผู้อื่นหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86
3. ภริยาเป็นความผิดฐานให้ที่พำนัก ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดให้ผู้หลบหนีจากการคุมขังของพนักงานสอบสวนเพื่อไม่ให้ถูกจับกุมตามมาตรา 192
4. ภริยา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 144 เพราะตำรวจไม่ใช่เจ้าพนักงานโดยตรง
5. ตำรวจไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 เพราะไม่ใช่เจ้าพนักงานโดยตรง
6. ตำรวจเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้อื่นหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกคุมขังตามมาตรา 190 วรรคแรก ประกอบมาตรา 86

## สมัย 75

- ▶ ตำรวจซึ่งได้รับมอบหมายให้ปลอมตัวไปเป็นแก๊งคอลเซ็นเตอร์ที่อยู่บนบ่อนแห่งหนึ่งในเขมรเพื่อเก็บภาพ 10 วัน โดยเอาได้โทรศัพท์มือถือของราชการไปด้วย เก็บภาพได้ 5 วัน แล้วหลงรักสาวในแก๊ง จึงชวนกันออกจากบ่อนไปอยู่ด้วยกันที่โรงแรม ครบ 10 วัน แล้วชวนกันกลับมาไทย เมื่ออยู่ในไทยแล้ว ตำรวจลบภาพแล้วให้โทรศัพท์มือถือแก่สาว จากนั้นทำรายงานให้ผู้บังคับบัญชาว่าโทรศัพท์ถูกบ่อนยึดไป
- ▶ ถามว่าตำรวจผิดอะไร ต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือไม่

## สมัย 75 รงคำตอบ

- ▶ ดำรงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 1(16) เพราะได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการสืบสวนเป็นครั้งคราว
- ▶ การที่ลบบภาพถ่าย แล้วมอบโทรศัพท์ให้สาว เป็นการที่เจ้าพนักงานเอาไปเสียซึ่งทรัพย์สินอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะรักษาไว้ อันเป็นความผิดตามมาตรา 158 และเมื่อเป็นการกระทำเพราะไม่ยอมให้สาวถูกดำเนินคดีจึงเป็นความผิดตามมาตรา 200 ฐานเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน กระทำไม่ชอบเพื่อช่วยบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ และเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามมาตรา 157
- ▶ ส่วนการทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่บ่อนทั้ง 10 วัน แต่ในวันที่สืบถูกทางบ่อนยึดโทรศัพท์ไป ทั้ง ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่เพียง 4 วัน นั้น เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร รับรองเป็นหลักฐานว่าตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นอันเป็นความเท็จ ตามมาตรา 162 (1)
- ▶ กลับมาทำผิดในไทย จึงต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามมาตรา 4

# ม.136 ผู้ใดดูหมิ่นจพง.ซึ่งกระทำการตาม หน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ (จำไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท)

มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้น  
เสียชื่อเสียง ถูก ดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท  
(จำไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท)

มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา (จำไม่เกินหนึ่งเดือน  
ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท)

# องค์ประกอบข้อแรก ดูหมิ่น

- “ดูหมิ่น” พจนานุกรม หมายถึง ดูถูกเหยียดหยาม
- (“ใส่ความ” หมายถึง **กล่าวหาเรื่องร้าย**ให้ผู้อื่นได้รับ  
ความเสียหาย
- เสงช่วยผิดแค่ดูหมิ่น (ฎ.1623/2551 และ 862/2508)  
ถ้าเติมคำว่า “สฤล” ด้วย ผิดหมิ่นประมาทด้วย  
(ฎ.3920/2562)
- ต่อแหล ผิดดูหมิ่น (ฎ 8919/2552)

ฎ 1623/2551 ตามพจนานุกรมให้ความหมายคำว่า “เฮงซวย” ว่า เอาแน่นอนอะไรไม่ได้ คุณภาพต่ำ ไม่ดี ซึ่งมีความหมายในทางเสื่อมเสีย การที่จำเลยพูดใส่ผู้เสียหายด้วยความไม่พอใจว่า “ไอ้ทนายเฮงซวย” จึงเป็นถ้อยคำที่จำเลยด่าผู้เสียหายเป็นการดูถูกเหยียดหยามและสบประมาทผู้เสียหายว่าเป็นทนายความเฮงซวย เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 393

ฎ 3920/2562 ข้อความที่จำเลยกล่าวจะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือไม่ ต้องพิจารณาถึงความรู้สึกของวิญญูชนทั่วไป เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าข้อความที่กล่าวถึงนั้นถึงขั้นที่ทำให้ผู้ถูกหมิ่นประมาทซึ่งเป็นทนายความน่าจะเสียชื่อเสียง บุคคลอื่นดูหมิ่น เกลียดชังหรือไม่ มิใช่พิจารณาตามความรู้สึกของผู้ถูกหมิ่นประมาทแต่ฝ่ายเดียว ถ้อยคำที่จำเลยกล่าวว่า “เอาทนายเฮงช่วยที่ไหนมา สดูล” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายของคำว่า “เฮงช่วย” ว่า เอาแน่นอนอะไรไม่ได้ คุณภาพต่ำ ไม่ดี เช่น คนเฮงช่วยของเฮงช่วย เรื่องเฮงช่วย ส่วนคำว่า “สดูล” ให้ความหมายว่า หยาบ ต่ำช้า เลวทราม (ใช้เป็นคำด่า) เช่น เลวสดูล เช่นนี้ แม้ถ้อยคำที่จำเลยด่าโดยการกล่าวว่าทนายเฮงช่วย เป็นเพียงการดูถูกเหยียดหยามและสบประมาทโจทก์ อันเป็นการพูดดูหมิ่นเหยียดหยามให้อับอายเจ็บใจ แต่ยังไม่เป็นการใส่ความให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังก็ตาม แต่เมื่อฟังประกอบกับถ้อยคำตอนท้ายว่า “สดูล” แล้ว วิญญูชนทั่วไปจึงอาจเข้าใจว่า โจทก์ซึ่งเป็นทนายความเอาแน่นอนอะไรไม่ได้ คุณภาพต่ำ ไม่ดีและเป็นไปในทางหยาบ ต่ำช้า เลวทราม ถ้อยคำดังกล่าวจึงอาจทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง อันอาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทได้



ฎ 8919/2552 จำเลยไปพบผู้เสียหายและกล่าวต่อผู้เสียหาย “**อิตอแหล** มาดูผลงานของแก” โดยเข้าใจว่าถูกผู้เสียหายกลั่นแกล้ง เห็นว่า ต้องพิจารณาว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นการดูถูกเหยียดหยามสบประมาทผู้ที่ถูกกล่าว หรือเป็นการทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวอับอายหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นก็ถือได้ว่าเป็นการดูหมิ่นแล้ว เมื่อ**ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**ให้ความหมายคำว่า “อิตอแหล” ว่า เป็นคำด่าคนที่พูดเท็จ ซึ่งมีความหมายในทางเสื่อมเสีย การที่จำเลยกล่าวถ้อยคำดังกล่าวต่อผู้เสียหายจึง**เป็นการพูดด่าผู้เสียหาย** เป็นการดูถูกเหยียดหยามและสบประมาทผู้เสียหายว่าเป็นคนพูดเท็จจึงเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหายอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393

- ฎ 3711/2557 โทรศัพท์ด่าผู้เสียหายไม่ผิด  
ฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า ตาม ปอ.ม.393 “ผู้ใด  
ดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า” เพราะบทบัญญัติมาตรานี้  
มีเจตนารมณ์ป้องกันเหตุร้ายที่อาจเข้าถึงตัว  
กันทันทีที่มีการดูหมิ่น
- หมายเหตุ ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ไม่ต้องซึ่งหน้า

# กรณีเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงาน

- กล่าวว่า ไม่ให้ความเที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องไม่ชอบธรรม
- ทหาว่ากินสินบน
- ทหาว่า รังแกประชาชน แกล้งจับ
- (ฎ 10674/2553, 1081/2505, 1398/2506, 1735/2506, 1711/2509, 1541/2522)

“ผู้กำกับเหลี่ยมใส่เราแล้ว” ผู้ที่ได้ยินเข้าใจว่าตำรวจใช้  
อำนาจหน้าที่โดยไม่สุจริต ถ้อยคำดังกล่าวจึงมิใช่เป็น  
เพียงคำกล่าวที่ไม่สุภาพและไม่สมควรเท่านั้น แต่เป็น  
การกล่าวถ้อยคำสบประมาท (ฎ.1608/2564)

ฎ.1608/2564 พันตำรวจเอกโจทก์ร่วม เรียกจำเลยกับพวกไปสอบถามถึงเหตุที่แจ้งความให้ดำเนินคดีแก่คนร้ายที่ร่วมกันปล้นรถยนต์ ซึ่งได้ความว่ารถยนต์คันดังกล่าวมีชื่อ ส. เป็นผู้ครอบครองมิใช่จำเลย โจทก์ร่วมจึงให้ ส. เป็นผู้ให้ข้อเท็จจริง ส. แจ้งว่าวันเกิดเหตุพนักงานของบริษัทผู้ให้เช่าซื้อมายังรถยนต์ของตน เป็นเหตุให้จำเลยเกิดความไม่พอใจกล่าวต่อโจทก์ร่วมว่า “ผู้กำกับเหลี่ยมใส่เราแล้ว” ทั้งที่การปฏิบัติหน้าที่ของโจทก์ร่วมเป็นไปตามขั้นตอนการทำงานตามปกติ เพราะก่อนที่เจ้าพนักงานตำรวจจะรับแจ้งความเรื่องใดย่อมต้องสอบถามข้อเท็จจริงให้ได้ความชัดเจนว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นเสียก่อน เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งกันโดยการนำเอาความเท็จมาแจ้ง ที่จำเลยพูดกับโจทก์ร่วมด้วยถ้อยคำดังกล่าว อันหมายถึงโจทก์ร่วมใช้เล่ห์เหลี่ยมไม่รับแจ้งความตามที่ ส. แจ้ง ทำให้ผู้ที่ได้ยินเข้าใจว่าโจทก์ร่วมเป็นเจ้าพนักงานตำรวจใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่สุจริต ถ้อยคำดังกล่าวจึงมิใช่เป็นเพียงคำกล่าวที่ไม่สุภาพและไม่สมควรเท่านั้น แต่เป็นการกล่าวถ้อยคำสบประมาทโจทก์ร่วมซึ่งเป็นเจ้าพนักงานกระทำการตามหน้าที่ เป็นการดูหมิ่นโจทก์ร่วมอันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 136

## การดูหมิ่นกระทำด้วยท่าทางก็ได้

ฎ. 352/2465 จำเลยให้ของลับแก่  
เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ เพื่อ  
สบประมาทเจ้าพนักงาน มีผิดตาม ม.116

ฎ. 637/2504 ไม่หลีกเลี่ยงทำให้รถยนต์ตำรวจซึ่งบีบแตร  
ขอทางเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ ทั้งยังกล่าวว่า "รถยนต์ตำรวจ  
กลัวแม่มันหยัง" ซึ่งหมายความว่า รถยนต์ตำรวจกลัวแม่  
มันทำไม นั่น นอกจากจะเป็นคำหยาบคาย ไม่สมควร  
กล่าวต่อเจ้าพนักงานผู้กำลังกระทำตามหน้าที่แล้ว ยังเป็น  
ถ้อยคำกล่าวเหยียดหยามดูถูก ดูหมิ่นโดยเกลียดชังเจ้า  
พนักงานขณะกำลังกระทำการตามหน้าที่ด้วย ย่อมเป็น  
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136

# ฎีกาที่ไม่เป็นการดูหมิ่น

กลุ่มแรก คำหยาบคาย คำไม่สุภาพ หรือเพียง  
คำปรารภ คำปรับทุกข์ ไม่เป็นการดูหมิ่น  
(ฎ.8016/2556, 713/2519, 106/2506,  
860/2521 (ป), 415 / 2518, 420 / 2529)



ฎ. 860/2521 (ป) จำเลยซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา  
จังหวัดผู้หนึ่งได้ไปสอบถามผู้เสียหายซึ่งเป็นนายอำเภอ ถึงเรื่องที่มี  
สิทธิเลือกตั้งไม่มีชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ทางการปิดประกาศไว้  
ผู้เสียหายให้ไปสอบถาม ป. ปลัดอำเภอซึ่งผู้เสียหายมอบหมายให้เป็น  
เจ้าหน้าที่เรื่องนี้ แต่จำเลยจะขอสอบถามผู้เสียหายเท่านั้น ผู้เสียหายก็  
ยินยอมให้ไปถาม ป. จำเลยจึงพูดว่า "คุณเป็นนายอำเภอได้อย่างไร ไม่  
รับผิดชอบ" ดังนี้เป็นการกล่าวถ้อยคำที่ไม่สุภาพต่อเจ้าพนักงานเท่านั้น  
ไม่ถึงกับเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ จำเลยไม่มี  
ความผิดตามป.อ. มาตรา 136 (ประชุมใหญ่)

ว่าตัวเองว่าถูกใช้อย่างซื่อๆ ไม่ผิด

ฉ. 2867/2547

กลุ่มที่สอง คำพูดเปรียบเทียบ ประชดประชัน ตัด  
พ้อต่อว่า ไม่ผิด ( ฎ 786/2532, 501/2537, 2775 /  
2545 )

ฎ. 4425/2545 ระวังทนายสกปรกจะเอาเรื่อง

## ทำชก ที่ไม่ผิด

ฎ. 4529/2536 หลังจากผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน  
สรรพสามิตยึดสุราของจำเลยไปแล้ว จำเลยตามไปที่ห้อง  
เปรียบเทียบปรับกรมสรรพสามิต จำเลยพูดกับผู้เสียหายว่า  
พวกมึงเก่งแต่จับเหล่าไปต่อยกับกูข้างนอกไหมเป็นคำกล่าว  
ที่ไม่สุภาพและไม่สมควรเป็นการพูดเปรยขึ้นมาเพื่อประชด  
ประชันผู้เสียหายโดยเจตนาทำทนายผู้เสียหายให้ออกไปชก  
ต่อยกับจำเลยเท่านั้นหาใช่เป็นการเหยียดหยามดูหมิ่น  
ผู้เสียหายไม่ จึงไม่ผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการ  
ตามหน้าที่ (และดู 4327/2540 ทำชกตำรวจ ข้อสอบสมัย  
76)

## ทำชก ที่ผิด (ฎ. 1519/2500)

ฎ. 1519/2500 จำเลยกล่าวหาว่าจำเลยประมาทเจ้าพนักงาน  
จรรยาซึ่งปฏิบัติราชการตามหน้าที่ว่า "ผมผิดแค่นี้ ใครๆ ก็ผิด  
ได้ ทำไมไม่ว่าผม อย่างคุณจะทำผมไป คุณถอดเครื่องแบบมาชก  
กับผมตัวต่อตัวดีกว่า" และยังแสดงอาการดูถูกดูหมิ่น เป็นผิด  
ตาม มาตรา 116

คำว่า "หมิ่นประมาท" ใน มาตรา 116 เป็นคำกว้างหมายถึง  
การใส่ความหรือการดูถูกดูหมิ่นก็ได้ กิริยาและถ้อยคำที่จำเลย  
กล่าวหาทำร้ายเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่อันชอบด้วย  
กฎหมายให้มาชกกับจำเลย ย่อมถือได้ว่าเป็นการดูถูกหรือดูหมิ่น  
เจ้าพนักงานตาม มาตรา 116 (ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 13/2500)

# องค์ประกอบข้อสอง

เป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานซึ่ง  
กระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้  
กระทำการตามหน้าที่

# ความหมายของคำว่าเจ้าพนักงาน

- ความหมายของเจ้าพนักงาน ปอ.ม.1(16) แก้ไขปี 2558

1. บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน

2. หรือ บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่

ราชการ

- ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือชั่วคราว และ

- ไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

## ข้อสังเกต

1. ไม่ต้องคำนึงว่าเป็นข้าราชการรับเงินเดือนจากงบประมาณประเภทเงินเดือนตามแนวฎีกาเดิมอีกต่อไป

2. ลูกจ้างไม่ว่าประจำหรือชั่วคราวก็เป็นเจ้าพนักงานได้ ถ้าได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ



**ฎ.2565/2565** แม้โจทก์ร่วมเป็นรองสารวัตรจราจรไม่ใช่พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจเปรียบเทียบคดี แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าพนักงานสอบสวนจะต้องจะตนเองเป็นการเฉพาะตัวไปเสียทั้งหมด ดังจะเห็นได้จาก ป.วิ.อ.มาตรา 128 (1) และ (2) ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนที่จะร้องขอหรือสั่งให้เจ้าพนักงานอื่นทำการแทนตนได้บ้างเมื่อโจทก์ร่วมช่วยพนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบโดยนั่งเขียนใบเสร็จรับเงินชำระค่าปรับให้แก่ผู้ต้องหากระทำผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. จราจรทางบก ฯ ตามที่ตั้งด่านกวดขันวินัยจราจรและผู้ต้องหายินยอมชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้วอยู่บนโต๊ะใกล้ๆ กับพนักงานสอบสวน ถือได้ว่าเป็นสิ่งเล็กน้อยในการสอบสวนซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวน และมีได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดเจาะจงให้พนักงานสอบสวนต้องเขียนใบเสร็จรับเงินชำระค่าปรับด้วยตนเอง การกระทำของโจทก์ร่วมจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามที่พนักงานสอบสวนได้มอบหมาย ข้อความที่จำเลยลงในเฟสบุ๊คของจำเลยว่าโจทก์ร่วมปิดหน้าปิดตาบังกะโจร เป็นข้อความที่กล่าวสบประมาทโจทก์ร่วมขณะปฏิบัติกรตามหน้าที่จึงเป็นความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ตามมาตรา 136

พนักงานมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ตรวจข้อมูลข่าวสารหาใช้การปฏิบัติ  
หน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่

3851/2563 เมื่อ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ.2559 มิได้กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าพนักงาน  
ตามประมวลกฎหมายอาญา และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เสียหายซึ่งเป็น  
พนักงานมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ตรวจข้อมูลข่าวสารก็หาใช้การปฏิบัติ  
หน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่

ผู้เสียหายจึงไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา  
ดังนั้น แม้จำเลยจะดูหมิ่นผู้เสียหาย จำเลยก็ไม่มี ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้า  
พนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่

- ข้าราชการการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร เป็นเจ้าพนักงาน

กม.เดิมฝ่ายนิติบัญญัติไม่เป็นจพง.

ฎ. 935/2478 ต้องเป็นเรื่องเอาความเท็จไปแจ้งต่อเจ้าพนักงาน ผู้แทนราษฎรมิได้เป็นเจ้าพนักงาน เพราะไม่มีหน้าที่ทางฝ่ายบริหาร แต่ จำเลยมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 284 โดยจำเลยไม่มีสิทธิ ที่จะใส่ความโจทก์ แลเรื่องราวที่จำเลยส่งไปสภาผู้แทนราษฎรก็ได้จัดส่ง ไปยังเลขานุการนายกรัฐมนตรี ส่งไปยังกระทรวงมหาดไทย จนเกิดมีการ สอบสวนกันขึ้นซึ่งมิได้ความจริง ย่อมถือได้ว่าจำเลยได้กล่าวต่อบุคคล นับแต่ 2 คนขึ้นไป

ปัจจุบันน่าจะเข้าตามนิยาม ม.1(16)

1. ต้องเป็นเจ้าของพนักงานขณะถูกดูหมิ่น
2. คำดูหมิ่นต้องกล่าวถึงเจ้าพนักงาน  
คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง

ฎ. 549 / 2470 เจ้าทุกข์ที่จะเป็นโจทก์ได้ต้องเป็นบุคคล  
ตามกฎหมาย ส่วนตำรวจนครบาลนั้นไม่ใช่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลตามประมวลแพ่ง ม. 72 - 73 จึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้อง  
ขอให้ลงโทษจำเลยตาม ม.282 แห่งกฎหมายอาญาได้ อนึ่งคดี  
นี้ฟ้องของโจทก์ไม่ชัดเจนเป็นแต่กล่าวรวม ๆ ว่า จำเลยหมิ่น  
ประมาทคนหมู่ใหญ่หมู่หนึ่ง (คือตำรวจนครบาล) ซึ่งเป็นการ  
พันวิสัยที่จำเลยจะต่อสู้คดีให้ถูกต้องได้ คดีไม่เข้าบท ม. 116  
แห่งกฎหมายอาญา

ฎ. 3954 / 2539 มีกองทัพ 3 กองทัพ กองทัพบก กองทัพเรือ และ

กองทัพอากาศ ข้อความที่จำเลยให้สัมภาษณ์**มิได้ระบุเจาะจงว่าเป็นกองทัพใด** และ  
เกี่ยวกับอาวุธปืนใหญ่ที่จำเลยยกขึ้นมากล่าวเป็นตัวอย่างนั้น ก็น่าจะมีไว้ในกองทัพใด  
ก็ได้ นอกจากนั้น จำเลยยังกล่าวถึงการซื้อเครื่องบินรบถังและอาวุธต่าง ๆ อีกด้วย  
แสดงว่าจำเลยมีเจตนากล่าวถึงกองทัพที่เกี่ยวข้องกับการซื้ออาวุธยุทธโปกรณ์โดยหา  
ได้หมายความว่ากองทัพบกโดยเฉพาะเท่านั้นไม่ ทั้งคำกล่าวที่ว่า "แต่ซื้อมาแล้วก็มา  
กองที่สระบุรี ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรเลย" ก็มีความหมายชัดเจนแล้วว่าของที่กองทัพ  
ซื้อมาถูกทอดทิ้งไว้ที่จังหวัดสระบุรี ถึงแม้ในจังหวัดสระบุรีมีหน่วยงานกองทัพบก  
เท่านั้น ไม่มีหน่วยงานกองทัพเรือและกองทัพอากาศ ก็จะตีความหมายเลยไปถึง  
กองทัพที่จำเลย กล่าวถึงว่าเป็นกองทัพบกเท่านั้นหาได้ไม่ ดังนั้น ที่จำเลย กล่าวถึง  
กองทัพ **บุคคลธรรมดาทั่วไปย่อมไม่อาจเข้าใจว่าเป็นการกล่าวถึงกองทัพใด** จะถือว่า  
จำเลย ใส่ความกองทัพบกโดยเฉพาะหาได้ไม่ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่  
เป็นการหมิ่นประมาทกองทัพบก

ถ้าหากไม่กล่าวเฉพาะเจาะจงแต่พฤติการณ์พอชี้ได้ว่า  
หมายถึงเจ้าพนักงานคนใดแล้วศาลก็ลงโทษฐานดูหมิ่น  
เจ้าพนักงานได้

ฎ.1081/2505 เจ้าพนักงานตำรวจจราจรอำเภอเมือง  
จังหวัดลำพูน จับจำเลยในข้อหาว่าขับรถรับจ้างรับคนโดยสารเกิน  
จำนวนมีรถยนต์ส่วนบุคคลคันหนึ่งบรรทุกคนวิ่งผ่านไป จำเลยกล่าว  
ดูหมิ่นตำรวจผู้จับจำเลย ว่า "รถคันนี้ทำไมไม่จับกุม คนก็แน่น  
เหมือนกัน หรือจะแกล้งจับเฉพาะผมคนเดียวเท่านั้น **จราจรลำพูน**  
ไม่ให้ความยุติธรรม" ดังนี้แสดงว่า จำเลยกล่าวโดยตั้งใจ เป็นการ  
กล่าวดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ไม่ใช่กล่าวใน  
ลักษณะปรับทุกข์ ตีชม ประารภ หรือขอความเห็นใจ จำเลยจึงมี  
ความผิดฐานดูหมิ่น เจ้าพนักงานตามมาตรา 136



ถ้ายังชี้ไม่ได้หมายถึงใครไม่ผิด

- ฎ. 1513/2551 เป็นอักษรย่อ สถานที่  
ทำงานไม่ชัด

ฎ. 1513/2551ข้อความว่า “ผู้บังคับการ พ. กองบังคับการหมายเลข 5 ที่กำลังจะเกษียณในปี 2546 ได้ไป 3 ล้านบาท ทำทุนหลังเกษียณ” นั่นก็ไม่ได้ระบุชื่อโดยชัดเจนว่าเป็นผู้ใด ชื่อที่ระบุก็เป็นเพียงอักษรย่อเท่านั้น และมีได้ระบุนามสกุล ทั้งสถานที่ทำงานก็ไม่ชัดเจนว่าเป็นที่ใด บุคคลทั่วไปที่อ่านข้อความย่อไม่อาจทราบหรือเข้าใจได้ว่าอักษรย่อ พ. หมายความว่าถึงผู้ใดและเป็นเรื่องจริงตามที่ลงพิมพ์หรือไม่ หากต้องการรู้ความหมายว่าเป็นผู้ใดก็ต้องไปสืบเสาะค้นหาเพิ่มเติมทั้งไม่แน่ว่าหลังจากการสืบเสาะค้นหาเพิ่มเติมแล้วจะเป็นตัวจริงหรือไม่ **และหาก** หลังจากสืบเสาะค้นหาแล้วจึงทราบว่าหมายความว่าถึงใจทักก็มีใช้ทราบจากข้อความที่ลงพิมพ์ แต่ทราบความหมายจากการที่บุคคลผู้นั้นได้สืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริงมาเองในภายหลัง หากได้ทราบว่าหมายความว่าถึงใจทักโดยอาศัยข้อความจากหนังสือพิมพ์ท้ายฟ้องไม่ ลำพังข้อความตามหนังสือพิมพ์ยังไม่เป็นหมิ่น

ฎ.2672/2563 ผู้เสียหายนำข้อความพร้อมภาพที่จำเลยลงในโปรแกรมเฟซบุ๊ก พร้อมข้อความและภาพอื่น ๆ **มารวมเข้าด้วยกันแล้วสรุปว่า**เป็นการหมิ่นประมาท ผู้เสียหายนั้น จึงเป็นเพียงความเข้าใจของผู้เสียหาย หากใช่เป็นความเข้าใจของบุคคลทั่วไปไม่ ผิดฐานหมิ่นประมาท

ฎ.5276/2562 แม้ไม่มีข้อความตอนใดระบุว่า เป็นโจทก์ แต่โจทก์เป็นอดีตทหารและเช่าที่ดินจาก บ. ซึ่งอยู่ติดสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อประกอบกิจการร้านอาหารชื่อ “ พ. ” **ซึ่งมีเพียงร้านเดียวในจังหวัดกาญจนบุรี** และยังมีข้อพิพาทฟ้องร้องดำเนินคดีกับ บ. ด้วย **เมื่อ ส. อยู่ในกลุ่มไลน์เดียวกับจำเลยและ ภ. ได้อ่านข้อความก็เข้าใจทันทีว่า บุคคลที่จำเลยกล่าวถึงนั้น หมายถึงโจทก์ ผิดฐานหมิ่นประมาท** แต่การส่งข้อความลงในแอปพลิเคชันไลน์ กลุ่ม พ. มีลักษณะเป็นเพียงเจตนาการแจ้งหรือไขข่าวไปยังเฉพาะกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในกลุ่มไลน์เท่านั้น ยังไม่ถึงกับเป็นการกระจายข่าวไปสู่สาธารณชนหรือประชาชนทั่วไป ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา

องค์ประกอบข้อสาม

เจ้าพนักงานต้องกระทำตามหน้าที่ ถ้าหาก  
เป็นเรื่องนอกหน้าที่ ไม่ผิดมาตรา 136

ฎ.2202/2521รองพบชน.ผู้เสียหายกลับจากงานแต่งงาน ขับรถยนต์มาจอดที่  
สถานีจำหน่ายน้ำมันซึ่งภริยาเป็นผู้จัดการ ขวางหน้ารถยนต์ของจำเลยซึ่งมาจอด  
เต็มน้ำมัน จำเลยขับรถยนต์ออกไม่ได้จึงเข้าไปบอกผู้เสียหายซึ่งอ่านหนังสือพิมพ์  
อยู่ในห้องให้ถอยรถยนต์ เพื่อให้รถยนต์ของจำเลยแล่นออกได้แล้วเกิดโต้เถียงกัน  
ขึ้น ถือไม่ได้ว่าผู้เสียหายทำการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เป็นเรื่องการโต้เถียง  
กันเป็นส่วนตัว แม้จำเลยจะกล่าวหาว่าจำเลยต่อหน้าผู้เสียหายดังฟ้องโจทก์ก็ตาม ก็ไม่ถือ  
ว่าจำเลยดูหมิ่นเจ้าพนักงานเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ และที่จำเลยไม่ยอมให้  
จับกุมนั้น เห็นว่าผู้เสียหายกับจำเลยกำลังโต้เถียงกันในเรื่องส่วนตัว เมื่อผู้เสียหาย  
จะจับกุมจำเลย จำเลยขอให้ผู้เสียหายแสดงบัตรประจำตัว ผู้เสียหายก็ไม่ยอม  
แสดงให้ดูเพื่อให้จำเลยรู้แน่ชัดว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าพนักงานที่จะกระทำการตาม  
หน้าที่ จึงไม่เป็นการต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ จำเลย  
ไม่มีความผิดตาม ม.136 และถ้อยคำที่จำเลยกล่าวแก่ผู้เสียหายเป็นแต่เพียง  
ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ และกล่าวในขณะที่โต้เถียงกันจึงไม่มีความผิดตามม.393 ด้วย

ฎ. 8722/2555 บริเวณที่เกิดเหตุอยู่บนถนนสุทธาวาสไม่ใช่หลังซอยโรงถ่าน ตามที่สืบตำรวจโท ก. และสืบตำรวจตรี พ. อ้างว่ามีอาชญากรรมเกิดขึ้นประจำแต่ อย่างไม่ และจำเลยไม่มีท่าทางเป็นพิรุณคงเพียงแต่นั่งโทรศัพท์อยู่เท่านั้น การที่สืบ ตำรวจโท ก. และสืบตำรวจตรี พ. อ้างว่าเกิดความสงสัยในตัวจำเลยจึงขอตรวจค้น โดยไม่มีเหตุผลสนับสนุนว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดความสงสัยในตัวจำเลย จึงเป็นข้อ สงสัยที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกเพียงอย่างเดียว ถือไม่ได้ว่ามีเหตุอันควรสงสัย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 93 ที่จะทำการตรวจค้นได้ การตรวจค้นตัวจำเลยจึงไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย จำเลยซึ่งถูกกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงมีสิทธิโต้แย้งและตอบ โต้เพื่อป้องกันสิทธิของตน ตลอดจนเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งใด ๆ อันสืบ เนื่องจากการปฏิบัติที่ไม่ชอบดังกล่าวได้ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด ตาม136, 138 วรรคสอง, 367

ฎ. 2608/2535 เจ้าพนักงานตำรวจไม่ได้แต่งเครื่องแบบและ  
ไม่ได้แสดงตนว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุมกลุ่มเด็กวัยรุ่น  
โดยไม่แจ้งข้อหาแก่เด็กวัยรุ่นคนใดว่าเป็นผู้ดูหมิ่นตนและจะต้อง  
ถูกจับ กลับสั่งให้คนขับรถที่เด็กวัยรุ่นโดยสารมาขับรถไปสถานี  
ตำรวจ จึงถือไม่ได้ว่ามีการจับกุมในข้อหาดูหมิ่นเจ้าพนักงานโดย  
ชอบ ผู้ต่อสู้ขัดขวางมิให้จับกุมไม่มีความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้า  
พนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่.

## ฎีกาวินิจฉัยว่าซึ่งกระทำการตามหน้าที่

ฎ. 2246/2515 (ป) นาย จ. ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนว่า  
จำเลยบุกรุกที่ดินน.ส.3 พนักงานสอบสวนจึงมีหนังสือถึง  
นายอำเภอขอให้ส่งพนักงานที่ดินไปร่วมทำการรังวัดสอบเขต  
นายอำเภอได้สั่งให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นเสมียนที่ดินอำเภอไปร่วมรังวัด  
สอบเขตกับพนักงานสอบสวน จำเลยไม่ยอมให้ทำการรังวัด และ  
กล่าวดูหมิ่นผู้เสียหายว่า "พนักงานที่ดินหมาๆ ชอบกินแต่เบี้ย(ชอบ  
กินสินบน)" ดังนี้ จำเลยมีความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำ  
การตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136 แล้ว  
(ประชุมใหญ่)



# ฎีกาที่วินิจฉัยว่าซึ่งกระทำการตามหน้าที่

ฎ.5479/2536 ก่อนเข้าตรวจค้นร้อยตำรวจโท ส. ได้แสดงหมายค้นเพื่อขอตรวจค้นแล้ว แต่ ถ.ไม่ยอมให้ตรวจค้น ขณะร้อยตำรวจโท ป. จะเดินเข้าประตูบ้านจำเลยใช้มือผลักหน้าออกร้อยตำรวจโท ป. พร้อมกับร้องด่าว่า "ไอ้พวกอันธพาลไอ้พวกฉิบหาย ไอ้มือปืน" ร้อยตำรวจโท ส.เข้าไปห้ามปรามจำเลยแต่จำเลยก็ยังด่าอีก การกระทำดังกล่าว ในขณะที่ตำรวจจะเข้าทำการตรวจค้นซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นการขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ และเป็นการดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่

# องค์ประกอบข้อสี่ เจตนา

ผู้ดูแลหมิ่นต้องรู้ว่าผู้ที่เขาดูแลหมิ่นนั้นเป็นเจ้าของพนักงาน ถ้าไม่รู้ก็ไม่ผิด  
(ฎ. 2202/2521, 2608/2535)

มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูก ดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณา

มาตรา 329 ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต (3) ตีชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ (4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม ผู้นั้น**ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท**

มาตรา 330 เป็นความจริง**ไม่ต้องรับโทษ**

แต่ห้ามพินิจ..การใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพินิจจะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

## เหตุยกเว้นความผิดมาตรา 136

นำเหตุยกเว้นความผิดมาตรา 329 และ 331 มาใช้กับมาตรา 136 ได้โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าการดูหมิ่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท

ฎ. 3654/2543 การที่จำเลยที่ 2 นำข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล ซึ่ง**เป็นข้อความในคำฟ้อง**ที่จำเลยที่ 1 ยื่นฟ้องโจทก์ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ไป ลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือพิมพ์ และข้อความดังกล่าวล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวกับข้อหาความผิดที่จำเลยที่ 1 ฟ้องโจทก์ทั้งสิ้น การกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่คดีของตนที่ฟ้องโจทก์ เท่านั้น จึงไม่เป็นความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตาม ป.อ. มาตรา 136 ส่วนการกระทำของจำเลยที่ 2 ก็**เป็นการเผยแพร่คำฟ้อง ไม่มีข้อความอื่นนอกเหนือ**อันจะสื่อแสดงให้เห็นเจตนาไม่สุจริตของจำเลยที่ 2 จึงเป็นเพียงการรายงานข่าว เรื่องที่โจทก์ถูกจำเลยที่ 1 ฟ้องคดีอาญาต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ถือได้ว่าจำเลยที่ 2 ได้แจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลโดยสุจริต จำเลยที่ 2 จึงได้รับความคุ้มครองตาม ป.อ. มาตรา 329 (4) ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นเจ้าพนักงานตามที่โจทก์ฟ้อง

# นสพ.ลงถ้อยคำสัมภาษณ์ เป็นหมิ่นประมาทได้

ฎ

6060/2548 นสพ.ลงพิมพ์ข้อความมีหัวข้อข่าวว่า “แฉชัด ๆ “ชวน” บอกให้ปกปิด” ส่วนเนื้อข่าวมีข้อความว่า “ร.ต.อ.เฉลิมกล่าวว่า คดีปีปี่ซีเกิดขึ้น นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีการกด โกงธนาคารปีปี่ซี นายชวนหลักภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายกรัฐมนตรีสมัยนั้นทราบ ก็มีการบอกให้ปกปิดไว้ อย่าพูดอะไร ตัวเองก็ยิ้มเงิบ อย่างนุ่มนวล รัฐมนตรีพรรคประชาธิปัตย์แต่ละคนผูกไทใส่สุทพุดเพราะอย่างเดียว สื่อมวลชนก็ชื่นชม...” ข้อความที่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ลงพิมพ์ดังกล่าวมีความหมาย ธรรมดา ประชาชนทั่วไปเข้าใจความหมายได้ว่า โจทก์ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกระทำการโดยไม่ชอบ ด้วยหน้าที่ ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่ไม่ดำเนินการสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเรื่องทุจริตใน ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ หรือธนาคารปีปี่ซี ทั้ง ๆ ที่นายธารินทร์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้รายงาน เรื่องการทุจริตดังกล่าวให้ทราบแล้ว แต่โจทก์กลับเพิกเฉยไม่ดำเนินการทั้งยังบอกให้นายธารินทร์ปกปิดเรื่อง การทุจริตไว้ไม่ให้เปิดเผย มีลักษณะเป็นการใส่ความโจทก์ต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง ถูก ดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง เป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์ จึงเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แม้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ภายหลังจากการอภิปรายในรัฐสภา และจำเลยที่ 2 มาลงพิมพ์โฆษณาเผยแพร่โดยมิได้เสริมแต่งข้อความหรือสอดแทรกความคิดเห็นก็ไม่ทำให้ไม่เป็น ความผิดฐานหมิ่นประมาท

คำเบิกความในศาลอาจเป็นความผิดฐานดูหมิ่น  
และหมิ่นประมาท หากข้อความดังกล่าวเป็น  
การใส่ความและเป็นเท็จ

- ฎ. 1006 / 2542

ฎ1006/2542 ความจริงใจทักไม่เคยเรียกร้องเงิน 30,000 บาท จาก  
จําเลยที่ 1 ตามที่จําเลยที่ 2 เบิกความ การที่จําเลยที่ 2 ไม่ได้ถูก  
สอบสวนเอาความผิดทางวินัยในเรื่องที่โจทก์ฟ้องจําเลยที่ 2 เป็นคดี  
นี้ เพราะกรณีเช่นนี้ผู้บังคับบัญชาของจําเลยที่ 2 อาจจะรอผลการ  
พิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ ดังนั้น ถ้อยคำเบิกความของจําเลย  
ที่ 2 ดังกล่าวจึงเป็นการใส่ความโจทก์ โดยประการที่น่าจะทำให้โจทก์  
เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง การกระทำของจําเลยที่ 2 จึง  
เป็นการดูหมิ่นและหมิ่นประมาทโจทก์ในศาล เป็นความผิดฐานดู  
หมิ่นและหมิ่นประมาท ผิดตามมาตรา 136, 326 เป็นกรรมเดียวผิด  
ต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามมาตรา 326 ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนัก  
ที่สุด ตามมาตรา 90



ม. 198 ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณา  
หรือพิพากษาคดี หรือกระทำการขัดขวางการพิจารณา  
หรือพิพากษาของศาล

องค์ประกอบข้อแรก ดูหมิ่น

องค์ประกอบข้อสอง ศาลหรือผู้พิพากษา

## องค์ประกอบข้อสาม

“ในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี”

มีความหมายกว้างรวมทั้งขณะกำลังพิจารณาพิพากษาคดี  
อยู่บนบัลลังก์หรือเมื่อได้พิจารณาหรือพิพากษาคดีไปแล้ว  
ได้ด้วยก็ได้

การร้องเรียนเท็จเป็นความผิดฐานดูหมิ่น  
ผู้พิพากษาได้ (ฎ.1124 / 2507)

การดูหมิ่นสถาบันคือการดูหมิ่นทั่วศาล (ฎ.1650 /  
2514)

# การร้องเรียนเท็จเป็นความผิดฐานดูหมิ่นผู้พิพากษาได้

ฎ.1124/2507 ข้อกล่าวหาของจำเลยที่ว่า นายhirryผู้พิพากษาได้ร่วมรับประทานเลี้ยงกับนางนิภาใจทักซึ่งนายhirryตัดสินให้ชนะคดีที่ร้านข้างศาลในตอนเย็นวันตัดสินนั้น เป็นความเท็จ และจำเลยได้ร้องเรียนความดังกล่าวต่อปลัดกระทรวงยุติธรรมภาค 2 ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชานายhirryในการสอบสวนเพื่อดำเนินการทางวินัยแก่นายhirry เช่นนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการแจ้งข้อความเท็จดุดยเจตนาซึ่งอาจทำให้นายhirryเสียหาย เป็นความผิดตามมาตรา 137 ยิ่งกว่านั้นข้อความที่จำเลยแจ้งเท็จดังกล่าว ยังมีความหมายไปในทางหาว่านายhirryประพฤติตนไม่สมควรเป็นไปในทำนองที่พิพากษาคดีความไปโดยไม่สุจริต เป็นการหมิ่นประมาทนายhirryผู้พิพากษาในการพิพากษาคดีอันเป็นความผิดตามมาตรา 198 และเป็น การหมิ่นประมาทใส่ความแก่นายhirryตามมาตรา 326 อีกด้วย

ฟ้องว่าผู้เสียหายทั้งสองไม่มีความยุติธรรมในใจให้กับตัวเองจริงหรือไม่ แม้จะเป็นการบรรยายแบบกึ่งคำถาม แต่เป็นการกล่าวทำนองตำหนิว่าผู้เสียหายทั้งสองไม่มีความยุติธรรมอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษา เป็นความผิดฐานดูหมิ่นผู้พิพากษา

ฎ.8244/2563 จำเลยฟ้องผู้เสียหายทั้งสองอ้างว่าผู้เสียหายทั้งสองปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต มีเจตนาช่วยเหลือ ก. และ ส. ให้พ้นจากการกระทำความผิด เป็นการกล่าวหาว่าผู้เสียหายทั้งสองกระทำความผิดอาญา โดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าผู้เสียหายทั้งสองไม่ได้กระทำความผิด การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฟ้องเท็จ และที่จำเลยฟ้องว่าผู้เสียหายทั้งสองไม่มีความยุติธรรมในใจให้กับตัวเองจริงหรือไม่ แม้จะเป็นการบรรยายแบบกึ่งคำถาม แต่เป็นการกล่าวทำนองตำหนิว่าผู้เสียหายทั้งสองไม่มีความยุติธรรม ฟ้องจำเลยมีข้อความที่ดูหมิ่นผู้เสียหายทั้งสองอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษา เป็นความผิดฐานดูหมิ่นผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี

# การดูหมิ่นสถาบันคือการดูหมิ่นตัวศาล

**ฎ.1650/2514** จำเลยถูกฟ้องคดีอาญาเรื่องหนึ่ง ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษา ลงโทษจำเลย ขณะคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาจำเลยได้ประพันธ์ พิมพ์ และนำ ออกโฆษณา ทำให้แพร่หลายไปถึงประชาชนซึ่งเอกสารสิ่งพิมพ์ กล่าวถึงการกระทำของผู้ทำ การแทนในตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ว่าเป็นผู้จัดให้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ พิจารณาคดีและตัวผู้ทำการแทนฯ เองก็มีพฤติการณ์ให้การพิพากษาคดีดังกล่าวเป็นไปโดย รวบรวมไม่ชอบด้วยหลักยุติธรรมและกล่าวถึงการกระทำของศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ และผู้ พิพากษาที่พิจารณาพิพากษาคดีนั้นว่า "พิพากษาลงโทษจำเลย โดยไม่คำนึงถึงหลัก กฎหมาย หลักความยุติธรรม ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจะวิ่งไปขอความยุติธรรมต่อ ศาลให้สิ้นเปลืองเงินทองเพื่อประโยชน์อันใด..." ดังนี้ เป็นข้อความที่เรียกได้ว่าจำเลยกล่าวใน ทำนองตำหนิศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะที่ทำการพิจารณา พิพากษาคดีนั้น ไม่เป็นที่พึงของประชาชน นับว่าเป็นการกระทำที่แสดงต่อศาลหรือผู้ พิพากษาในการพิจารณาคดีจึงเป็นถ้อยคำดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมาย อาญามาตรา 198

กรณีหมิ่นประมาทคนที่มีอาชีพเป็นผู้พิพากษาโดยที่ไม่เกี่ยวกับการเป็นผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี เป็นความผิดตาม มาตรา 326,328 ไม่ใช่ 198

- ฎ.1101/2530 การที่จำเลยทำหนังสือส่งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการและกรรมการตุลาการอื่นทุกคนกล่าวหาว่า โจทก์ซึ่งเป็นกรรมการตุลาการคนหนึ่งผูกใจเจ็บแค้นมารดาจำเลยเพราะมีคดีเรื่องบุกรุกและหาเหตุกลั่นแกล้งจนมารดาจำเลยถึงแก่กรรม แล้วโจทก์ยังมาฟ้องกล่าวหาจำเลยในมูลละเมิดโดยใช้อิทธิพลในฐานะเป็นกรรมการตุลาการทำให้ผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณาคดีเกิดความกลัวบีบบังคับให้จำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความและไม่ให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยในการบังคับคดีตามคำพิพากษาตามยอมดังกล่าว อันทำให้โจทก์ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง ทั้งที่จำเลยรู้ว่าไม่มีมูลความจริง ย่อมแสดงให้เห็นในเบื้องต้นถึงเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ของจำเลยจำเลยจึงมีความผิดตาม ป.อ.

มาตรา 328

## กลุ่มการต่อสู้ขัดขวางชัดเจน มี 2 มาตราสำคัญ

มาตรา 138 ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือ  
ชู้เชียวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

มาตรา 139 ผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วย  
หน้าที่หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่ โดยใช้กำลังประทุษร้าย  
หรือชู้เชียวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย



ฎ 5249/2537 เชื่อว่าจำเลยทราบดีว่าตำรวจและ อ. กำลัง  
เข้าจับกุม ส. อยู่ จำเลยเข้ามาช่วย ส. โดยช่วย**ดึงแขน**  
ดาบตำรวจ บ. และดาบตำรวจ ส. จนเป็นเหตุให้ดาบตำรวจ บ.  
**หกล้ม** อาวุธปืนสั้นหล่นลงที่พื้น การกระทำของจำเลยเป็น  
ความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่  
และเป็นการกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายตาม ป.อ. มาตรา  
138 ว.2 แล้ว แต่ตำรวจและ อ. ยังไม่สามารถจับกุม ส. ได้ จึง  
ฟังไม่ได้ว่า ส. ถูกคุมขังอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ  
สืบสวนคดีอาญา การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตาม  
ป.อ. มาตรา 191

ชักอาวุธปืนเล็งมา เป็นการต่อสู้ขัดขวาง (ฎ5249/2537)  
ตำรวจเกาะรถไว้ให้หยุดกลับขับสายไปสายมา (ฎ2218/2536)  
พุ่งชนเป็นการต่อสู้ขัดขวาง (ฎ 4884/2533,  
6576/2542,4045/2545) **กตมือ**ตำรวจไว้เป็นการต่อสู้ขัดขวาง  
(ฎ 9212/2553, 8198/2550) ปลักและดัน แยกของกลางเป็น  
การต่อสู้ขัดขวาง (ฎ 3850/2543) ปลักและรื้องดาเป็นการต่อสู้  
ขัดขวาง (ฎ 479/2536)

แต่ การดันรนเพื่อให้หลุดพ้นการจับกุม ไม่เป็นการต่อสู้  
ขัดขวาง (ฎ 2410/2545, 1240/2554)

ดินเหนียวไม่เป็นการต่อสู้ขัดขวาง (ฎ 568/2536,  
5980/2540) ขัดขวางไม่รวมถึงการ**ขอร้องตำรวจให้ปล่อย**  
ตัว (ฎ 128/2515) การนิ่งเฉยไม่ถือว่าเป็นการขัดขวาง  
(ฎ 900/2536) ขับรถเลยไป **ไม่ยอมหยุดตามที่เรียก** ไม่  
เป็นการต่อสู้ขัดขวาง(ฎ223/2531) ลำพังอยู่ในกลุ่มที่  
ชุมนุม มีบางคนกระทำการขัดขวางเจ้าพนักงาน ยังไม่อาจ  
ถือว่าเป็นจำเลยเป็นตัวการร่วม (ฎ 5573/2554)

## จ้องเลี้ยงปิ่นอาจเป็นพยายามฆ่าเจ้าพนักงานด้วย

ฎ 2815/2565 จำเลยจะทำความผิดซึ่งหน้า เมื่อถูกไล่จับ หลบหนีเข้าไปในบ้านที่เกิดเหตุ ตำรวจยอมมีอำนาจที่จะเข้าค้นบ้านเกิดเหตุได้แม้ไม่มีหมายค้น ด้วยเหตุนี้ตำรวจจึงมีอำนาจติดตามเข้าไปจับกุมจำเลยภายในบ้านเกิดเหตุแม้ไม่มีหมายจับและหมายค้น การที่จำเลยพยายาม **ดันปิดประตูไม่ให้ตำรวจเข้ามา**ในบ้านเกิดเหตุ ครั้นตำรวจเข้ามาได้และบอกให้จำเลยมอบตัวจำเลยกลับล้วงเอาอาวุธปืนที่เหน็บอยู่เอวด้านหลังออกมา **จ้องเลี้ยงมาที่ตำรวจ** พฤติการณ์ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีและใช้อาวุธปืน และพยายามฆ่าเจ้าพนักงาน

## ใช้ให้ต่อสู้ขัดขวาง

ฎ.757 - 758/2562 จำเลยที่ 5 ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการผู้ชุมนุมและเป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ 4 ที่ 6 และที่ 7 ได้ปราศรัยอีกตอนหนึ่ง ว่า “พี่น้องไม่ต้องกลัว อย่าไปกังวล อย่าไปยี้หระอะไร ถ้ามันเข้ามาอีกก็ทุบมันอีก ถ้ามันเข้ามาอีกก็สู้กันเลย” อันเป็นข้อบ่งชี้ว่าจำเลยที่ 4 ถึงที่ 7 มีเจตนาปลุกกระดมและยุยงผู้ชุมนุมให้กระทำการต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งเป็นการกระทำความผิดในฐานะเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดมิใช่ตัวการ

2. เจ้านักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้านักงานตาม  
กฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่

- ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติให้มีหน้าที่เป็นผู้ซึ่งต้องช่วย  
เจ้านักงาน ไม่เข้ามาตรา 138 (ฎ 77 / 2541)

- หากไม่มีกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ต้องช่วย ต้องมี  
เจ้านักงานกระทำการตามหน้าที่อยู่ในขณะนั้นด้วย จึง  
เป็นการต่อสู้ขัดขวางเจ้านักงาน (ฎ 984 / 2514 (ป))

### 3. ในการปฏิบัติกรตามหน้าที่

แม้เป็นเจ้าพนักงาน ถ้าเป็นเรื่องนอกหน้าที่ หรือยังไม่มีหน้าที่แล้ว หรือแม้อยู่ในหน้าที่แต่ทำไม ชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำก็ไม่ผิดฐานต่อสู้ขัดขวาง เจ้าพนักงาน (ฎ 3178/2540, 7152/2538) และการ เข้าจับกุมต้องชอบด้วยกฎหมาย ถ้าไม่ชอบก็ไม่ผิด ม.138 (ฎ 2914/2537, 689 / 2516 (ป), 2535/2550)

## 4.เจตนา คือ เจตนาขัดขวางการจับกุม

ผู้กระทำจะต้องรู้ว่าที่ตนต่อสู้ขัดขวางเป็นเจ้าของพนักงาน  
ถ้าไม่รู้ไม่ผิด เพราะไม่มีเจตนา (ฎ148/2513,  
2202/2522) ผู้ร่วมเล่นการพนันดับไฟขณะตำรวจเข้าจับกุม  
ถือไม่ได้ว่ามีเจตนาขัดขวางการจับกุม (ฎ 1318/2506)



ถ้าใช้กำลังประทุษร้ายด้วย ผิด 138 ว.2

- ฎ 2186 / 2518
- ฎ 2335 / 2518
- ฎ 52 / 2523
- ฎ 3850 / 2543

## ข้อสอบสมัยที่ 61 ปี 2551

ตำรวจได้ให้สัญญาณหยุด ไม่ยอมหยุด **ขับรถหนีไป**จนต้องไล่ตาม ยังถือไม่ได้ว่า เป็นการต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน ไม่ผิด ม.138 (เทียบภู. 2401/2545)

ถูกจับกุมตัวแล้ว ถึงแม้ยังไม่ได้แจ้งข้อหา ก็เป็นการถูกคุมขังแล้ว ตามม.1 (12) (เทียบภู. 772/2536) การหลบหนีไป จึงเป็นการหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตาม อำนาจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา มีความผิดตามม.190 วรรคแรก และการตื่นรนขัดขืนไม่ยอมให้ตำรวจใส่กุญแจมือถือเป็นการต่อสู้ขัดขวาง ผิดม. 138 วรรคแรก

ใช้รถจักรยานยนต์ของตนขับพุ่งชนตำรวจจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส เป็นการกระทำความผิดตามม. 298 สำหรับรถจักรยานยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการ กระทำความผิดนั้น เมื่อผู้กระทำผิดถึงแก่ความตาย โทษระงับไปด้วยความตายของ ผู้กระทำความผิดตามม.38 ไม่อาจริบรณได้ (เทียบภู. 2456/2530, 4418/2548)

มาตรา 139 ผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่ โดยใช้กำลัง  
ประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

## องค์ประกอบ

1. ข่มขืนใจเจ้าพนักงาน

- ฎ 1266 / 2530 ตำรวจจะเข้าจับกุมเจ้าของรถซึ่งในข้อหานำรถที่ไม่ได้  
เสียภาษีมาใช้ในทางและกีดขวางทางจราจร จำเลยพูดว่า 'ถ้าจับมีเรื่อง  
แน่' พร้อมกับชี้มือในลักษณะของการข่มขู่ และพวกจำเลยประมาณ  
30-40 คนได้เดินเข้าไปหาตำรวจ ทำให้ตำรวจกลัวว่าจำเลยและพวกจะ  
ทำร้ายจึงพากันถอยออกไป การกระทำของจำเลยกับพวกดังกล่าวแสดง  
ให้เห็นว่ามีเจตนาที่จะข่มขืนใจไม่ให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่หรือละ  
เว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ จำเลยจึงมีความผิดตาม ประมวลกฎหมาย  
อาญา มาตรา 139 และเมื่อการกระทำต้องด้วยมาตรา 140 ก็ไม่ต้องปรับ  
บทด้วยมาตรา 139 อีก.

2. ให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วย  
หน้าที่ หรือให้ละเว้นการ  
ปฏิบัติการตามหน้าที่

3. โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่  
เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

4. เจตนา ต้องรู้ว่าคนที่ตนเองชมชื่นใจ  
นั้นเป็นเจ้าพนักงาน

เป็นความผิดที่ต้องการผล



**มาตรา140** ถ้าความผิดตามมาตรา138 วรรคสอง หรือมาตรา 139 ได้กระทำ โดยมีหรือใช้อาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ถ้ากระทำโดยอั้งยี่หรือช่องโจร ไม่ว่าจะอั้งยี่หรือช่องโจรนั้นมีอยู่หรือไม่

**ความผิดตาม 138 วรรคสอง 139 มีเหตุฉกรรจ์ ตาม140**

ฎ 1774/2548 จำเลยรู้ว่ากำลังถูกผู้เสียหายที่ 2 กับพวกซึ่งเป็นพนักงาน ตำรวจติดตามจับกุม การที่จำเลยกอดปล้ำต่อสู้และใช้มีดฟันแทงผู้เสียหายที่ 2 จึง เป็นความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา มาตรา 138, 140 และเป็นความผิดฐานทำร้าย ร่างกายผู้เสียหายที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วย